

Vragenboekje

Dit examen bestaat uit 22 vragen en een vertaalopdracht.
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

- Regel 2–4 Ἔδοξε t/m τῆς Πελοποννήσου.
- 2 p **1** Om welke twee redenen ziet Mardonios af van een onmiddellijke voortzetting van de strijd tegen de Grieken? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
- Regel 9 ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους
- 2 p **2** Welke twee selectiecriteria hanteert Mardonios hierbij blijkens het vervolg van de tekst? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
- Regel 15–17 χρηστήριον t/m Σπαρτιῆται
Couperus verwerkt in zijn roman „Xerxes” deze woorden als volgt: De heraut was door Sparta gezonden naar aanleiding van een orakelspreuk van Delfi, die bevolen had Xerxes rekenschap te vragen van de dood van Leonidas en als voorteken te aanvaarden het antwoord dat de koning zou geven.
- 2 p **3** Leg uit dat de woorden „als voorteken te aanvaarden het antwoord dat de koning zou geven” een interpretatie zijn van de woorden van Herodotos. Ga daarbij ook in op de betekenis die de desbetreffende woorden bij Herodotos hebben.
- Regel 21–22 Τοιγάρ σφι t/m πρέπει.
- 2 p **4** Leg uit wat Xerxes met deze woorden bedoelt.
- Regel 23 Ὁ μὲν δὴ δεξάμενος τὸ ῥηθὲν ἀπαλλάσσετο
In zijn commentaar schrijft Van Groningen over de heraut: Als slimme, op dergelijke dubbelzinnigheden gespitste Griek begrijpt hij de ware betekenis (van de woorden van Xerxes) en gaat terstond heen met een: „Dank U, dat is boete genoeg.”
- 2 p **5** Leg uit wat volgens de heraut de woorden van Xerxes betekenen.
- Regel 23–26 (Ὁ μὲν t/m ὡς εἰπεῖν.) en regel 43–45 (οἱ δὲ t/m Ἄβυδον.)
In regel 43 pakt Herodotos de draad van zijn verhaal weer op.
- 2 p **6** Met welk stijlmiddel markeert Herodotos de samenhang tussen beide passages? Illustreer je antwoord met een passend citaat uit zowel regel 23–26 als 43–45.
- Regel 26–43 Ὅκου δὲ πορευόμενοι t/m τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον.
Deze regels kunnen op grond van hun inhoud in drie delen worden verdeeld.
In het eerste deel beschrijft Herodotos de moeilijkheden waarmee de Perzen tijdens hun terugtocht te kampen hebben.
- 2 p **7** Welke twee moeilijkheden waren dat? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
- In het tweede en derde deel vermeldt hij gebeurtenissen die slechts zijdelings met de terugtocht te maken hebben.
- 2 p **8** Citeer het eerste en het laatste woord van het *tweede* gedeelte dat in regel 26–43 kan worden onderscheiden.
- Regel 33–36 Ἐνθα καὶ t/m οἰκημένων.
- 2 p **9** Zet de volgende vier werkwoordsvormen in chronologische volgorde: καταλιπών (regel 34), (οὐκ) ἀπέλαβε (regel 34), δόντες (regel 35) en ἀπαιτέοντος (regel 35).
- Wat Herodotos over de koning van de Bisalten en zijn zonen vertelt (regel 37–42) speelt zich af op twee verschillende momenten:
1 tijdens de invasie van Xerxes in Europa.
2 tijdens de terugtocht van Xerxes.
De gebeurtenissen onder 1 worden gepresenteerd in de vorm van een terugblik.
- 2 p **10** Geef het begin en het einde van deze terugblik aan door het eerste en laatste woord ervan te citeren.
- Regel 41–42 ἐξώρυξε αὐτῶν ὁ πατήρ τοὺς ὀφθαλμούς
2 p **11** Waarom achtte hun vader deze straf „passend”?

In zijn roman „Xerxes” schrijft Couperus:

Vijfenveertig dagen duurde de terugtocht des legers, een iedere dag meer en meer vergruwzamende catastrofe. Daar lag, eindelijk, de Hellespont; en de schipbruggen zag, herademend, Hydarnes, die het leger terug voerde, hoe ook geteisterd door stormen en niet in boeien te klinken golven, als een broze lijn van redding wiebelen over de zee.

- 2 p 12 Op welk punt wijkt deze voorstelling van zaken door Couperus af van die van Herodotos in regel 43–48?

Regel 67 τοιόνδε

- 2 p 13 ■ Op welke van de onderstaande werkwoordsvormen heeft τοιόνδε betrekking?

- A δωρήσασθαι (regel 62)
- B ἀποταμείν (regel 63)
- C ἐξέβαλε (regel 69)
- D ἀπενόστησε (regel 70)

Regel 64 οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός en 75 ἔμοιγε οὐδαμῶς πιστά

- 2 p 14 Leg uit dat het opnemen van verhalen die hij zelf niet gelooft, past binnen de werkwijze van Herodotos.

Regel 76–77 Τὰ δὲ τ/μ τῆς Ἱοῖνος

- 3 p 15 Wat is het belang van dit geografische detail in verband met de mededeling in regel 69–71? Licht je antwoord toe door Herodotos' redenering op dit punt weer te geven.

Regel 77 φασί

- 2 p 16 ■ Wie zijn het onderwerp van φασί?
- A alle door Herodotos geraadpleegde bronnen.
 - B niet nader aangeduide bronnen van Herodotos.
 - C de inwoners van Abdera.

Tekst 2

- 2 p 17 In welk opzicht verschilt de wijze waarop Timaios volgens Polybios redevoeringen weergeeft wezenlijk van de manier waarop Thoukydides dat doet?

Tekst 3a en b

- 2 p 18 Leg uit dat wat Voltaire hier schrijft, getuigt van dezelfde visie op de geschiedenis die ook Thoukydides heeft.

Tekst 4

- 2 p 19 Leg uit welke overeenkomst er bestaat tussen de inhoud van deze tekst van Montaigne en de opvattingen van Herodotos.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Tekst 5

Regel 4 daden

- 2 p **20** ■ Hiermee wordt bedoeld op
A De Peloponnesische oorlog.
B De Perzische oorlogen.
C De Trojaanse oorlog.

Regel 4 Homerus' zang

Door het gebruik van de naam van Homerus legt Dèr Mouw een verband tussen de expeditie van Xerxes en de conflicten tussen Azië en Europa in vroeger tijden.

- 2 p **21** □ Welke verklaringen geeft Herodotos in de eerste zes hoofdstukken van zijn werk voor het ontstaan van het conflict tussen Grieken en Perzen en welke verklaring is zijns inziens de juiste?
- 2 p **22** □ Citeer uit regel 1–20 twee tekstelementen waarmee Dèr Mouw doelt op twee *verschillende* daden van Xerxes ten aanzien van de Hellespont, die kenmerkend zijn voor zijn hybris.

Tekst 6

Bestudeer tekst 6 met de inleiding en de aantekeningen.

45 p Vertaal regel 1 t/m 10.

Einde
